

Jana Luxíková, Obraz šlechtice devatenáctého století v soudobém tisku Světozor a Zlatá Praha, diplomová práce PF JU, České Budějovice 2007.

Posudek vedoucího diplomové práce

Vztah Čechů ke šlechtě byl v devatenáctém a dvacátém století poněkud rozporuplný. Svářila se v něm na jedné straně touha po úplnosti společenského organismu národa, tedy zahrnujícího i vyšší společenské vrstvy, s odmítáním šlechty jako cizorodého prvku, neschopného přijmout jazykově vymezený nacionalismus či hodnoty liberální měšťanské společnosti. Jana Luxíková se rozhodla ve své práci ověřit, jak vypadal obraz šlechty druhé poloviny devatenáctého a počátku dvacátého století v tehdejší tisku. Inspirovat se mohla pracemi Radmily Slabákové nebo Jiřího Raka, které se zabývají tématem vytváření historických stereotypů. Jako pramenné východisko pro svou sondu zvolila časopisy Světozor a Zlatá Praha, které měly podobné zaměření i okruh čtenářů.

Vlastní text diplomové práce je členěn vcelku logicky. Výklad začíná vymezením základních pojmů a zařazením Světozoru a Zlaté Prahy do kontextu vývoje české žurnalistiky. Následuje vlastní analýza časopiseckých textů. Diplomantka v její struktuře zvolila řazení na základě obsahu jednotlivých ročníků. To umožňovalo dát obsah jednotlivých článků do hlubších souvislostí s dobovou politickou situací, vývojem společnosti, ale i složením redakcí Světozoru a Zlaté Prahy. Tato možnost však zůstala nevyužita.

Interpretací získaných fakt došla Jana Luxíková k závěru, že příslušníci šlechtických rodů byli prezentováni čtenářům Světozoru a Zlaté Prahy především v roli podporovatelů vlasteneckých snah české společnosti a spojenců měšťanských politiků. Oceňována byla též úloha šlechty jako nositelky pokroku v oblasti hospodářství. Redakce obou časopisů se věnovala poměrně úzké skupině urozenců, mezi něž náležel Jindřich Jaroslav Clam – Martinic, Karel III. ze Schwarzenbergu, Jiří Kristián Lobkowitz nebo Jan Nepomuk Harrach. Z žen se pak k oblíbeným postavám řadila například Eleonora Kounicová.

Zjištění Jany Luxíkové nejsou překvapivá, jejich cena tví v tom, že jsou založeny na poctivé pramenné sondě. Ukázala, že měšťanská společnost vnímala šlechtu pouze v situacích, kdy se byla ochotna svým konáním a myšlením přiblížit snahám nově se utvářející národní pospolitosti. Naopak na hradbu nezájmu a snad i nepochopení narážel svébytný životní styl této společenské vrstvy i lpění na hodnotách urozenosti a starobylosti rodu.

Práce Jany Luxíkové představuje příspěvek k dějinám vztahu šlechty a měšťanské společnosti v druhé polovině devatenáctého a na počátku dvacátého století. Může se stát východiskem pro další interpretaci a srovnání. Podobnou, avšak o poznání pracnější analýzu by si zasloužil obraz šlechtice v mladočeských Národních listech, přínosná by byla i sonda do německy psaného liberálního tisku. Cena diplomové práce Jany Luxíkové spočívá především v přineseném materiálu, v rovině interpretace ale mohla prokázat větší odvahu. Snad jí chyběla větší opora v zevrubné znalosti politických a sociálních dějin sledované doby, či snad jen větší klid na konečnou textaci. Tomu by svědčily i drobné prohřešky v podobě neopravených překlepů a nedostatků v grafické úpravě práce.

Přes uvedené nedostatky však diplomovou práci Jany Luxíkové doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **velmi dobře**.

Mgr. Zdeněk Bezečný, Ph.D.

České Budějovice 20. 5. 2007